

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Ректор Національного університету
«Одеська юридична академія»**

Олег ТОДОЩАК

2025 року

ВИСНОВОК

Національного університету «Одеська юридична академія» щодо дисертації Сліпенюк Тетяни Михайлівни на тему: «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» № 3 від 04 листопада 2021 року (уточненої Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» № 8 від 16 травня 2021 року)

Витяг

**з протоколу засідання фахового семінару кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія»
№ 22 від 05 червня 2025 року**

Присутні:

Завідувач кафедри кримінального процесу, д. ю. н., професор Торбас О.О.
- науковий керівник;
професор кафедри кримінального процесу, д.ю.н., професор Аленін Ю.П;
професор кафедри кримінального процесу, д.ю.н., професор Дрьомін В.М.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Стоянов М.М.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Волошина В.К.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Пожар В.Г.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Гуртієва Л.М.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Мурзановська А.В.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Смирнов М.І. -
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Федчун Н.О.;
доцент кафедри кримінального процесу, д.ю.н., доцент Ракіпова І.В.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Підгородинська
А.В.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Цитряк В.Я.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н. Степаненко А.С.;
доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н. Завтур В.А.

доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н. Завтур В.А.

З присутніх науково-педагогічних працівників кафедри 4 докторів юридичних наук та 11 співробітників кафедр (доценти кафедри кримінального процесу і кандидати юридичних наук) – фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження Сліпенюк Тетяни Михайлівни на тему: «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», поданого на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» щодо рекомендації до разового публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Слухали:

Доповідь здобувача ступеня вищої освіти доктора філософії Сліпенюк Т.М. щодо результатів дисертаційного дослідження на тему: «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», поданої на здобуття вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Доповідач обґрунтувала актуальність обраної теми, визначила мету, завдання, методологію дисертаційного дослідження, охарактеризувала його об'єкт та предмет, виклала науково-практичну значимість роботи, надала відомості щодо впровадження результатів дослідження.

Обґрунтовуючи вибір дисертаційного дослідження, здобувач зазначає, що На сучасному етапі становлення правової держави особливої актуальності в Україні набуває питання забезпечення належного виконання стороною обвинувачення своїх повноважень. Наведене є ключовим фактором для ефективного захисту прав і свобод громадян, забезпечення національної безпеки та інтересів держави, а також реалізації завдань кримінального провадження. Втім, вітчизняна правозастосовна практика свідчить про широку поширеність випадків зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення, що обумовлюється низкою як об'єктивних, так і суб'єктивних передумов.

Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення є деструктивним явищем, що підриває фундаментальні засади кримінального процесу, зокрема принципи змагальності та рівності сторін, спотворюючи процес встановлення істини, а також призводячи до прийняття неправомірних судових рішень, що, в свою чергу, нівелює довіру суспільства до правоохоронних органів та судової системи.

З огляду на вказане, важливе значення для захисту прав та законних інтересів учасників кримінального провадження та посилення його ефективності мають теоретико-емпіричні розробки, спрямовані на вдосконалення вітчизняного кримінального процесуального законодавства та практики щодо запобігання й протидії зловживанням процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі.

Метою дисертаційного дослідження є комплексне формування теоретичних положень та практичних аспектів проблематики зловживання

процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, механізмів їхнього запобігання та протидії, а також розробка науково-обґрунтованих пропозицій, спрямованих на вдосконалення чинного законодавства та підвищення ефективності правозастосовної діяльності у даному напрямку.

Досягнення окресленої мети обумовлює необхідність системного розв'язання широкого кола різноманітних дослідницьких завдань, а саме:

- охарактеризувати стан наукових досліджень проблематики зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у вітчизняній правовій науці;

- розкрити історичний розвиток українського законодавства щодо врегулювання зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі;

- висвітлити поняття, сутність та класифікацію зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі;

- розглянути способи та механізми запобігання й протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення на стадії досудового розслідування;

- визначити способи та механізми запобігання й протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення під час провадження в суді першої інстанції;

- з'ясувати способи та механізми запобігання й протидії запобігання зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення на інших стадіях кримінального процесу;

- проаналізувати досвід зарубіжних країн щодо побудови механізмів запобігання та протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі;

- виділити стандарти ЄСПЛ щодо запобігання та протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі;

- запропонувати напрями модернізації вітчизняного кримінального процесу для забезпечення запобігання, а за необхідності протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі.

Предметом дослідження є зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі.

Методи дослідження. Методологічним підґрунтям дисертаційного дослідження виступає комплекс загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання суспільних явищ і процесів, використаних з урахуванням визначеної мети, завдань, об'єкта та предмета даної роботи. Так, діалектичний метод забезпечив ґрунтовне розуміння сутності зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі (підрозділ 1.3.). Метод аналізу та синтезу дав змогу визначити стан наукових досліджень

проблематики зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у вітчизняній правовій науці (підрозділ 1.1.). Історичний метод використовувався для розкриття історичного розвитку українського законодавства щодо врегулювання зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі (підрозділ 1.2.). Застосування компаративістського методу дозволило проаналізувати нормативно-правові акти та правозастосовну практику зарубіжних держав щодо законодавчого закріплення й засад реалізації процесуальних повноважень посадових осіб сторони обвинувачення, формування механізмів запобігання та протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, та вказати на можливість імплементації досвіду провідних держав у вітчизняне законодавство (підрозділ 3.1.). Системний метод сприяв розкриттю способів зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення на різних стадіях кримінального провадження, механізмів їхнього запобігання та протидії, й систематизації останніх (підрозділ 1.3., 2.1., 2.2., 2.3.). Методи абстрагування та узагальнення застосовано для визначення стандартів ЄСПЛ щодо запобігання та протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі (підрозділ 3.2.). Логіко-семантичний та догматичний методи сприяли виявленню логічних структур, змісту положень КПК України, закономірностей дії його приписів щодо способів зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, механізмів їхнього запобігання й протидії (підрозділи 1.3., 2.1., 2.2., 2.3.). Метод статистичного аналізу використовувався під час дослідження судової практики як частини емпіричної бази дисертації (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 3.2.). Застосування методу теоретико-правового моделювання сприяло формуванню напряму модернізації вітчизняного кримінального процесу для запобігання та протидії зловживанням процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення, зокрема, й пропозицій щодо внесення змін й доповнень до КПК України та інших нормативно-правових актів (підрозділ 3.3.).

Нормативну базу дисертаційного дослідження становлять Конституція України, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Кримінальний процесуальний кодекс України, Закони України «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України» «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про Державне бюро розслідувань», «Про Бюро економічної безпеки України», інші закони та підзаконні нормативно-правові акти, а також законодавство деяких іноземних держав.

Теоретичну основу дослідження становлять праці вищеназваних дослідників та наукові доробки представників загальної теорії права, кримінальної процесуальної науки та інших галузевих наук.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні й аналітичні зведення Верховного Суду, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, рішення Європейського суду з прав людини, а також матеріали судової

практики, розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень, які стосуються предмета дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших в українській науці кримінального процесуального права комплексним дослідженням проблематики зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, в якому розкриваються її теоретичні й практичні аспекти, а також надаються рекомендації щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства та правозастосування з урахуванням досвіду зарубіжних держав та стандартів ЄСПЛ.

Найбільш суттєвими теоретичними та практично значущими результатами, що мають наукову новизну та вказують на особистий внесок автора, є наступні:

у перше:

- сформульовано авторське визначення поняття «зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі» як специфічного виду правової поведінки представників сторони обвинувачення, спрямований на реалізацію нормативно-закріплених процесуальних повноважень в межах, визначених законодавчими приписами, однак всупереч їхньому прямому призначенню, що завдає шкоду правам, свободам та інтересам інших суб'єктів, а також суперечить завданням кримінального провадження;

- визначено систему ознак зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі: наявність у представників сторони обвинувачення, передбачених законом процесуальних повноважень, які можуть бути предметом зловживання; мета даних зловживань полягає в обмеженні прав інших учасників кримінального провадження або ускладненні їхньої реалізації; відсутність формальних ознак порушення конкретних приписів чинного кримінального процесуального законодавства; умисність реалізації процесуальних повноважень поза межами, встановленими чинним кримінальним процесуальним законодавством; заподіяння шкоди правам, свободам та інтересам інших учасників кримінального провадження; наявність причинно-наслідкового зв'язку між діями, які вчиняються в ході зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі, й наслідками, які вони обумовлюють;

- виділено етапи історичного розвитку українського законодавства щодо врегулювання зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі: 1) перший етап (поч. X - серед. XVIII ст.) – зародження окремих норм, спрямованих на протидію та попередження зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення, які мали фрагментарне закріплення в пам'ятках права, що поширювались на українських теренах; 2) другий етап (кін. XVIII ст. - поч. XX ст.) формування засад використання процесуальних повноважень уповноваженими особами під час здійснення кримінального провадження, зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі отримують пряму нормативну

заборону у кримінальному та кримінальному процесуальному законодавстві; 3) третій етап (з 1922 р. - по 1991 р.) нормативне визначення широкого кола процесуальних повноважень представників сторони обвинувачення без закріплення законодавчої заборони щодо зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі. 4) четвертий етап (з 1991 р. - по нинішній час) формування системи процесуальних повноважень, яку представників сторони обвинувачення зобов'язано реалізовувати законно й добросовісно, без прямого закріплення неприпустимості зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесуальному законодавстві, однак з відображенням дієвих механізмів запобігання й протидії останнім.

- запропоновано авторське визначення терміну «стандарт ЄСПЛ щодо запобігання та протидії зловживань процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі» як сукупності визначених у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та відображених у практиці ЄСПЛ норм і критеріїв, які являють собою мінімально обов'язкові вимоги, спрямовані на попередження й протидію зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі шляхом забезпечення ефективності, прозорості та справедливості кримінального провадження;

- аргументовано, що до системи стандартів ЄСПЛ щодо запобігання та протидії зловживань процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі відносяться: стандарт дотримання принципів гуманності та поваги до особистості людини, стандарт законності, обґрунтованості та достатності підстав для застосування заходів обмеження свободи та особистої недоторканності, стандарт забезпечення базових (мінімальних) прав осіб для дотримання рівності сторін та змагальності кримінального процесу, стандарт забезпечення приватності від неправомірних втручань в права людини поза межами кримінального провадження, стандарт належної та добросовісної реалізації процесуальних повноважень;

- сформульовано теоретично обґрунтовані пропозиції щодо внесення змін і доповнень до КПК України для усунення недоліків і прогалин, які є передумовами для зловживань процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення;

удосконалено:

- наукові уявлення про сутнісне наповнення доктрини зловживань у праві як комплексного поєднання зловживання правом та зловживання процесуальними повноваженнями;

- концептуальні положення щодо розуміння правової природи зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі як соціально-шкідливої правомірної поведінки;

- систему підстав для класифікації зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, зокрема, об'єкта, який зазнає шкоди; стадії кримінального провадження; ступеню впливу на кінцевий результат здійснення кримінального провадження; форми діяння;

наслідків зловживання процесуальними повноваженнями; мотиву; складу представників сторони обвинувачення; рівня латентності;

- концептуальні положення про механізми запобігання та протидії зловживання процесуальним повноваженням стороною обвинувачення, який розподілено на дві групи, що різняться між собою своєю правовою природою: процесуальні (нормативні обмеження, що закріплені в КПК України й спрямовані на законну та добросовісну реалізацію процесуальних повноважень представниками сторони обвинувачення без порушень прав людини, прокурорський нагляд, судовий контроль, кінцева оцінка судом процесуальних дій / рішень представників сторони обвинувачення в судовому акті) та поза процесуальні (дисциплінарна відповідальність);

- пропозиції щодо необхідності внесення системних змін до Законів України «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про Державне бюро розслідувань», «Про Бюро економічної безпеки» та «Про Національне антикорупційне бюро України» щодо уніфікації законодавчих вимог здійснення громадського контролю за представниками сторони обвинувачення, а також визначення правового статусу та повноважень Ради громадського контролю при цих органах;

набуло подальшого розвитку:

- напрацьовані теоретико-правовою наукою знання про передумови зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, серед яких: наявність прогалин у законодавстві або недостатня чіткість правової регламентації тих чи інших суспільних відносин; суперечність приватних та публічних інтересів представників сторони обвинувачення; деформованість правової свідомості уповноважених осіб сторони обвинувачення; відсутність нормативного закріплення неприпустимості зловживань; наявність у представників сторони обвинувачення дискреційних повноважень щодо здійснення кримінального провадження;

- наукові положення щодо системи способів зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення на різних стадіях кримінального провадження, елементи якої згруповано за окремими напрямками;

- твердження щодо необхідності посилення громадського контролю за діяльністю представників сторони обвинувачення, зокрема, з урахуванням досвіду держав англосаксонської та романо-германської правової систем, як інституту, який надає змогу громадянам відстежувати як саме уповноважені особи використовують свої повноваження, чи діють відповідно до закону, належно й добросовісно, та чи враховують інтереси громадян, особливо за фактами кримінальних правопорушень, які мають суспільний резонанс;

- доктринальні напрацювання щодо забезпечення морально-правового аспекту добросовісного використання процесуальних повноважень стороною обвинувачення у кримінальному процесі в контексті мотиваційної сторони діяльності уповноважених осіб сторони обвинувачення, та таких її складників

як захопленість своєю професією, прагнення захисту прав та свобод осіб та задоволення матеріальних потреб;

- пропозиції щодо необхідності імплементації в кримінальне процесуальне законодавство України досвіду Канади в контексті закріплення механізму перевірки судом тривалості судового розгляду у разі здійснення останнього понад 30 місяців.

Після завершення доповіді Сліпенюк Т.М. відповідала присутнім поставлені такі запитання:

Професор кафедри кримінального процесу, д.ю.н., професор Аленін Ю.П. запитав, якою, на Вашу думку, є основна передумова зловживань процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі?

Сліпенюк Т.М. відповіла, що зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі обумовлюються низкою передумов, серед них: наявність прогалин у законодавстві або недостатня чіткість правової регламентації тих чи інших суспільних відносин; суперечність приватних та публічних інтересів уповноважених осіб сторони обвинувачення; деформованість правової свідомості представників сторони обвинувачення; відсутність нормативного закріплення неприпустимості зловживань; наявність у представників сторони обвинувачення дискреційних повноважень щодо здійснення кримінального провадження.

Разом з тим, аналіз правозастосовної практики свідчить, що найпоширенішою передумовою для досліджуваних зловживань є саме наявність широкої системи дискреційних повноважень у представників сторони обвинувачення. Останні надають можливість слідчому, дізнавачеві, керівнику органу досудового розслідування, керівнику органу дізнання та прокурору приймати ряд важливих процесуальних рішень, керуючись власним розсудом на різних стадіях кримінального провадження. Зокрема, до них видається доцільним зарахувати рішення про: проведення певної гласної/негласної слідчої (розшукової) дії, застосування заходів забезпечення кримінального провадження, повідомлення особи про підозру, зміну підслідності, продовження строку досудового розслідування, складання обвинувального акту, клопотання про застосування примусових заходів медичного/виховного характеру, звільнення від кримінальної відповідальності, закриття кримінального провадження, зміну обсягу обвинувачення в суді або повну відмову від нього тощо.

Дискреція може негативно впливати на прийняття наведених рішень та надавати змогу уповноваженій особі обрати модель поведінки, яка попри формальну відповідність кримінальному процесуальному законодавству, може не відповідати усталеній практиці у тій чи іншій ситуації, та не давати змогу належно та ефективно забезпечити приватні та публічні інтереси у кримінальному провадженні. Тому, визначальною у процесі реалізації вказаних

повноважень є особа представника сторони обвинувачення, оскільки від її світогляду, правосвідомості, правової культури та здатності протидіяти професійним деформаціям залежить законне використання процесуальних повноважень на виконання завдань кримінального провадження. На жаль, в силу різних об'єктивних та суб'єктивних причин деякі з цих осіб не мають усвідомленого розуміння значимості добросовісного використання процесуальних повноважень, що має наслідком зловживання ними. Таким чином, створюються передумови для зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі.

Доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Завтур В.А. запитає, в чому полягає відмінність зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі від таких категорій як «помилка», «недбалість» та «пряме порушення закону».

Сліпенюк Т.М. відповіла, що зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі відрізняється від інших категорій за критерієм умислу та мети. Зловживання процесуальними повноваженнями передбачає, що сторона обвинувачення свідомо і навмисно використовує надані їй законом права та можливості не за їх прямим призначенням, а для досягнення неправомірних цілей або для шкоди іншим учасникам процесу.

Натомість, помилка – це ненавмисна дія або бездіяльність, яка призводить до неправильного результату, яка виникає внаслідок недосконалості знань, неправильного розуміння обставин кримінального провадження чи норм права, неухважності або суб'єктивних факторів. При цьому, помилка не передбачає умислу на заподіяння шкоди чи досягнення неправомірних цілей.

В свою чергу недбалість – передбачає форму вини, при якій особа не передбачала можливості настання суспільно небезпечних наслідків своєї дії або бездіяльності, хоча повинна була і могла їх передбачити. Це може проявлятися в недостатній ретельності при зборі доказів, ігноруванні очевидних фактів, відсутності належного контролю. Тобто, недбалість характеризується відсутністю умислу, але наявністю обов'язку діяти належним чином, який був порушений.

Що стосується прямого порушення закону, то це чітке та недвозначне порушення встановлених норм кримінального процесуального законодавства. Воно може бути як умисним, так і ненавмисним. Наприклад, проведення слідчої дії без відповідного дозволу суду, порушення строків досудового розслідування, незаконне збирання доказів. Якщо це порушення вчинено з метою зловживання повноваженнями, то воно підпадає під категорію зловживання. Однак, пряме порушення закону не завжди є зловживанням, воно може бути результатом помилки (наприклад, неправильне тлумачення норми) або недбалості. Ключовим є факт порушення конкретної норми, незалежно від форми вини.

Таким чином, головна відмінність зловживання процесуальними повноваженнями полягає у наявності умислу та неправомірної мети, що

відрізняє його від неумисних помилок та недбалості, а також від прямих порушень закону, які можуть бути як умисними, так і ненавмисними, але не завжди мають на меті саме зловживання.

Доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Гуртієва Л.М. поцікавилась, яким чином, на думку дисертантки, реалізація запропонованих нею системних змін до КПК України та інших нормативно-правових актів вплине на існуючий баланс між стороною обвинувачення та стороною захисту, і чи не призведе це до потенційного зміщення акцентів та створення нових викликів для ефективного розслідування кримінальних правопорушень?

Сліпенюк Т.М. відповіла, що в дисертаційному дослідженні запропоновано ряд змін та доповнень до КПК України, а також до Законів України «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про Державне бюро розслідувань», «Про Бюро економічної безпеки» та «Про Національне антикорупційне бюро України», що спрямовані на оптимізацію та посилення гарантій справедливого кримінального провадження.

На думку дисертантки, запропоновані нововведення нададуть змогу суттєво зменшити кількість зловживань шляхом усунення існуючих прогалин та передумов для реалізації деяких способів зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення. Впровадження цих змін не призведе до зміщення балансу на шкоду ефективності розслідування. Навпаки, посилення судового контролю над процесуальними рішеннями прокурора, забезпечення своєчасного виконання судових рішень та відповідальності за їх невиконання, а також чітке визначення статусу потерпілого лише підвищить легітимність та прозорість дій сторони обвинувачення. Наведене сприятиме тому, що зібрані докази будуть більш бездоганними з точки зору їх допустимості, що, у свою чергу, зміцнить позицію сторони обвинувачення у суді та прискорить розслідування за рахунок зменшення кількості процесуальних спорів, зумовлених зловживаннями. Розширення ж умов угод сприятиме їхній прозорості та добровільності, що є запорукою їхньої правової стабільності, а не перешкодою.

Загалом, дисертантка вважає, що реалізація наведених пропозицій не змістить акценти на шкоду ефективності розслідування, а навпаки – сприятиме формуванню правової культури добросовісності та законності в кримінальному процесу, що у свою чергу, призведе до зменшення кількості необґрунтованих процесуальних дій, оптимізації строків розслідування та підвищення довіри суспільства до системи правосуддя.

Доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Мурзановська А.В. запитала, чи виділяє в роботі автор ознаки зловживання процесуальними повноваженнями сторони обвинувачення у кримінальному процесі?

Сліпенюк Т.М. відповіла, що в роботі виділено ознаки зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі. Зокрема, серед них наявність у представників сторони обвинувачення,

передбачених законом процесуальних повноважень, які можуть бути предметом зловживання; мета даних зловживань полягає в обмеженні прав інших учасників кримінального провадження або ускладнення їхньої реалізації; відсутність формальних ознак порушення конкретних приписів чинного кримінального процесуального законодавства; умисність реалізації процесуальних повноважень поза межами, встановленими чинним кримінальним процесуальним законодавством; заподіяння шкоди правам, свободам та інтересам інших учасників кримінального провадження; наявність причинно-наслідкового зв'язку між діями, які вчиняються в ході зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі, й наслідками, які вони обумовлюють. Наведені ознаки є взаємопов'язаними і допомагають відмежувати зловживання від добросовісного здійснення процесуальних прав, помилок чи недбалості.

Доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Смирнов В.І. запитав, яке наукове бачення та обґрунтування має дисертантка щодо відсутності або необхідності імплементації у КПК України окремих положень, спрямованих на запобігання та протидію зловживанню процесуальними правами сторонами кримінального провадження, враховуючи наявний досвід інших галузей процесуального права?

Сліпенюк Т.М. відповіла, що безумовно відсутність прямих норм, які б регламентували заборону зловживання процесуальними правами та повноваженнями у Кримінальному процесуальному кодексі України, є суттєвою прогалиною та однією з передумов для численних зловживань. Наведене також свідчить про недоліки законодавчої техніки, оскільки уніфікація підходів у різних процесуальних кодексах сприяла б більшій правовій визначеності та ефективності.

Видається, що кримінальний процес, як і інші види процесуального права, потребує чітких механізмів для запобігання недобросовісній поведінці учасників. Відсутність таких норм у КПК України дозволяє сторонам, користуючись процесуальними правами й повноваженнями, штучно затягувати розгляд справи, створювати перешкоди для встановлення істини або уникати відповідальності.

Тому в дисертаційній роботі обґрунтовано конкретні шляхи вирішення цієї проблеми шляхом доповнення КПК України п.23 ч.7 та ст.29-1, в яких закріпити спеціалізовані норми щодо неприпустимості зловживання процесуальними правами та повноваженнями. Такі доповнення до КПК України є не просто бажаними, а необхідними для забезпечення ефективності кримінального провадження, дотримання принципів змагальності та диспозитивності, а також для захисту прав та законних інтересів усіх учасників процесу.

Доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н. Стоянов М.М. поцікавився, чи не вважає дисертантка, що в умовах високої злочинності та необхідності швидкого розкриття кримінальних правопорушень, особливо в

умовах воєнного стану, певна «гнучкість» у застосуванні процесуальних норм з боку обвинувачення є неминучою або навіть виправданою в окремих випадках? Де проходить межа між «необхідністю» та «зловживанням»? Хто має визначати цю межу?

Сліпенюк Т.М. відповіла, що це надзвичайно складне та етично чутливе питання, яке торкається фундаментального балансу між ефективністю правосуддя та дотриманням законності. Позиція автора з цього приводу є досить чіткою: дисертантка не вважає, що «гнучкість» у застосуванні процесуальних норм, яка перетинає межу закону та призводить до порушення прав учасників процесу, може бути виправданою навіть в умовах високої злочинності та необхідності швидкого розкриття кримінальних правопорушень, навіть в умовах воєнного стану.

Безумовно, формальне та надмірне дотримання всіх без винятку процесуальних норм, особливо якщо воно не враховує реальний контекст та обставини справи, теоретично може призвести до ускладнення розслідування та навіть уникнення відповідальності винними особами.

Проте, дисертантка вважає, що зловживання процесуальними повноваженнями є неприпустимим саме тому, що воно підриває саму основу справедливого кримінального процесу, а в довгостроковій перспективі – довіру суспільства до правоохоронної системи.

Зловживання сторони обвинувачення, за своєю суттю, є порушенням цієї законності та ущемленням прав невіддільних учасників кримінального провадження. Допускаючи зловживання заради «ефективності», ми фактично легітимізуємо порушення закону, що є неприйнятним у державі, яка ідентифікує себе як правова. На думку дисертантки, ефективність, досягнута шляхом зловживань, є ілюзорною та короткостроковою, адже докази, здобуті з порушенням прав людини або внаслідок зловживань, рано чи пізно можуть бути визнані недопустимими судом, що зрештою призведе до неефективності розслідування та судового розгляду. Крім того, вважає, що наразі посилення ефективності можливе не шляхом зловживань, а за допомогою застосування сучасних технологій, професійної підготовки слідчих та прокурорів, міжвідомчої співпраці та детального аналізу наявної інформації. Таким чином, на думку автора, справедливий процес, заснований на законних доказах, є більш надійним шляхом до встановлення істини та покарання винних.

Доцент кафедри кримінального процесу, к.ю.н., доцент Підгородинська А.В. поцікавилась, наскільки дієвими є наявні у чинному кримінальному процесуальному законодавстві механізми щодо запобігання, виявлення та ефективного реагування на випадки зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі?

Сліпенюк Т.М. відповіла, що розглядаючи питання дієвості наявних механізмів протидії зловживанням процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, то останні в дисертаційній роботі розподілено на дві групи, що розрізняються своєю правовою природою: процесуальні та позапроцесуальні. До процесуальних механізмів віднесено

нормативні обмеження, безпосередньо закріплені в КПК України, що спрямовані на законну та добросовісну реалізацію повноважень без порушень прав людини; прокурорський нагляд; судовий контроль; а також кінцеву оцінку судом процесуальних дій/рішень представників сторони обвинувачення в судовому акті. Окреслені механізми часто зіштовхуються з викликами у своїй практичній реалізації. Наприклад, нормативні обмеження є основою, але їхня ефективність залежить від відсутності законодавчих прогалин та недоліків. Прокурорський нагляд, попри його важливість, може бути недостатньо ефективним через надмірне навантаження. Судовий контроль є найбільш дієвим з наявних, оскільки він забезпечує незалежний арбітраж, проте його ефективність може бути знижена через формальний підхід або обмежений перелік оскаржуваних рішень. Кінцева оцінка судом є важливим механізмом ретроспективного контролю, але як запобіжний захід її дієвість є обмеженою. До позапроцесуальних механізмів належить дисциплінарну відповідальність, однак, її дієвість значно варіюється і часто залежить від прозорості та незалежності дисциплінарних органів, що, на жаль, не завжди забезпечує її ефективність як стримуючого фактору.

Аналізуючи міжнародний досвід, видається за доцільне звернути особливу увагу на громадський контроль. У багатьох розвинених правових системах громадськість, через незалежні інституції, журналістські розслідування та правозахисні організації, відіграє значну роль у виявленні та оприлюдненні фактів порушень та зловживань. Запровадження ефективних форм громадського контролю в Україні може значно посилити тиск на правоохоронні органи, сприяти підвищенню їхньої підзвітності та прозорості. Останнє може включати розширення доступу до інформації, підтримку та захист викривачів, залучення громадських рад та експертів, а також популяризацію правової освіти. Таким чином, для повноцінної протидії зловживанням стороною обвинувачення необхідне комплексне посилення наявних механізмів, зокрема через запровадження чітких законодавчих норм щодо зловживань у КПК та активне залучення інструментів громадського контролю.

Після відповідей на запитання виступив **науковий керівник** – завідувач кафедри кримінального процесу, д. ю. н., професор Торбас О.О.

Науковий керівник зазначив, що автору вдалося виконати поставлені завдання та досягти поставленої мети, для чого було використано сукупність загальнонаукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання, а саме: діалектичного методу, аналізу та синтезу, історичного, компаративістського, системного, абстрагування та узагальнення, логіко-семантичного, статистичного аналізу та теоретико-правового моделювання.

Дисертація має наукову новизну, оскільки в ній наведено теоретичне узагальнення і нове вирішення наукової задачі, яка була поставлена перед дослідженням. Дисертація є першим в науці кримінального процесуального

права комплексним дослідженням зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі.

Зокрема, автором удосконалено наукові уявлення про сутнісне наповнення доктрини зловживань у праві як комплексного поєднання зловживання правом та зловживання процесуальними повноваженнями, розкрито концептуальні положення щодо розуміння правової природи зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі як соціально-шкідливої правомірної поведінки, а також виділено етапи історичного розвитку українського законодавства щодо врегулювання неприпустимості досліджуваних зловживань.

Вагому теоретичну цінність має авторське визначення поняття «зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі» як специфічного виду правової поведінки представників сторони обвинувачення, спрямований на реалізацію нормативно-закріплених процесуальних повноважень в межах, визначених законодавчими приписами, однак всупереч їхньому прямому призначенню, що завдає шкоду правам, свободам та інтересам інших суб'єктів, а також суперечить завданням кримінального провадження. Також автором виділено ознаки зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, визначено їхні передумови та класифіковано за різними підставами.

На особливу увагу заслуговують напрацювання автора щодо вивчення широкого різноманіття способів зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення на різних стадіях кримінального процесу, виявлених дисертанткою шляхом аналізу правозастосовної практики, а також систематизація останніх за тематичними напрямками. Крім того, дисертанткою визначено систему механізмів запобігання та протидії зловживання процесуальним повноваженнями стороною обвинувачення (процесуальних та позапроцесуальних) та досліджено специфіку й дієвість їхнього практичного застосування на основі великої кількості емпіричного матеріалу.

Важливо зауважити, що в дисертаційному здобутку розкрито досвід держав англосаксонської та романо-германської правової систем щодо побудови механізмів запобігання та протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі й наголошено на необхідності посилення громадського контролю за діяльністю представників сторони обвинувачення, за прикладом останніх.

Також в дисертаційному дослідженні сформулювало стандарти ЄСПЛ щодо запобігання та протидії зловживань процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, які спрямовані на забезпечення добросовісної реалізації дізнавачами, слідчими та прокурорами наданих їм процесуальних повноважень задля досягнення завдань кримінального провадження.

Крім того, автором сформульовано теоретично обґрунтовані пропозиції щодо внесення змін і доповнень до КПК України для усунення недоліків і прогалин, які є передумовами для зловживань процесуальними

повноваженнями стороною обвинувачення. Окремо слід підкреслити, що у своїй роботі дисертантка акцентує увагу на комплексному підході для запобігання та протидії зловживанням процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, пропонуючи зміни та доповнення не лише до КПК України, а й до інших нормативно-правових актів, зокрема для посилення громадського контролю як позапроцесуального механізму. Цей аспект є особливо важливим, оскільки він передбачає залучення зовнішніх, незалежних інструментів впливу на діяльність правоохоронних органів, що сприятиме підвищенню їхньої прозорості та підзвітності суспільству.

Наукове дослідження Сліпенюк Т.М. має, окрім теоретичної, і практичну спрямованість, адже викладений матеріал, наведені висновки, положення та пропозиції можуть бути використані науково-дослідній діяльності – для подальшої розробки теоретичних і практичних положень проблематики зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі; у правозастосовній діяльності – для забезпечення належної і добросовісної реалізації стороною обвинувачення процесуальних повноважень у кримінальному процесі, а також для запобігання та протидії зловживань останніми; у правотворчій діяльності – для вдосконалення КПК України та іншого національного законодавства щодо усунення прогалин та недоліків, які сприяють зловживанням процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі; у навчальному процесі – під час підготовки навчальних програм і лекцій, проведення різних видів занять з навчальних дисциплін «Кримінальний процес» та «Сучасні проблеми кримінального та кримінального процесуального права», «Актуальні питання сучасного кримінального провадження».

Основні результати дисертаційного дослідження Сліпенюк Т.М. пройшли належну апробацію шляхом публікації положень дисертацій у фахових виданнях зокрема, у закордонному виданні, проіндексованому у науково-метричній базі даних SCOPUS, а також виступах, обговореннях на науково-практичних конференціях.

Зміст дисертації свідчить, що дисертаційне дослідження Сліпенюк Т.М. виконано на високому науковому рівні, проаналізований значний обсяг теоретичного та нормативного матеріалу, робота містить ряд цікавих нових висновків та пропозицій. Дослідження ґрунтується на виваженій самостійній роботі над темою дисертації.

У процесі підготовки дисертації Сліпенюк Т.М. плідно співпрацювала з науковим керівником протягом усього терміну навчання в аспірантурі, результатом чого є написання дисертаційного дослідження. Здобувач виконала індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план у повному обсязі. Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно.

Щодо загальної оцінки роботи Сліпенюк Тетяни Михайлівни у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану вона оцінюється на відмінно.

Викладене дозволяє зробити висновок про те, що дисертація Сліпенюк Тетяни Михайлівни на тему: «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі» є самостійним науковим дослідженням, яке відповідає всім встановленим вимогам, може бути рекомендована до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії цих наук за спеціальністю за спеціальністю 081 Право, галузі знань 08 Право у разовій спеціалізованій вченій раді, а її автор заслуговує, на основі захисту, присвоєння наукового ступеня доктора філософії.

У обговоренні дисертаційного дослідження брали участь:

Кандидат юридичних наук, доцент Стоянов М.М. відзначив високий рівень дослідження, його ґрунтовність, високий рівень володіння здобувачем матеріалом. Звернув увагу на високий рівень роботи. Вказав на те, що робота Сліпенюк Тетяни Михайлівни «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», подана на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» є завершеним та якісним дослідженням, що містить наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі науки кримінального процесу, та може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Гуртієва Л.М. також відзначила високий рівень дослідження, його ґрунтовність, високий рівень володіння здобувачем матеріалом. Порадила також провести анкетування працівників органів прокуратури задля додаткової аргументації доцільності внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України. Вказала, що робота Сліпенюк Тетяни Михайлівни «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», подана на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» є завершеним та якісним дослідженням, що містить наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі науки кримінального процесу, та може бути рекомендована до разового публічного захисту в спеціалізованій вченій раді.

Доцент кафедри Підгородинська А.В. відзначила високий рівень дослідження, його ґрунтовність, високий рівень володіння здобувачем матеріалом. Зазначила, що, на її думку, пропозиція автора внести закріпити в КПК України спеціалізовані норми щодо неприпустимості зловживання процесуальними правами та повноваженнями є досить слушною. Відзначила, що робота Сліпенюк Тетяни Михайлівни «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», подана на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» є завершеним та якісним дослідженням, що містить наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі науки кримінального процесу, та може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Мурзановська А.В. зазначила достатньо цікавий зміст дисертаційного дослідження, його ґрунтовність, високий рівень володіння здобувачем матеріалом. Відзначила, що робота Сліпенюк Тетяни Михайлівни «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», подана на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» є завершеним та якісним дослідженням, що містить наукові положення та науково обґрунтовані результати у галузі науки кримінального процесу, та може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук, доцент Смирнов М.І. відзначив обґрунтованість та повноту викладених основних наукових положень та доцільність використання розроблених практичних рекомендацій. Порадив звернути увагу на деталізацію взаємодії процесуальних та поза процесуальних механізмів запобігання й протидії досліджуваних зловживань. Відмітив значну емпіричну базу і кількість публікацій дисертанта. Зазначила, що дисертаційне дослідження Сліпенюк Тетяни Михайлівни «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», подане на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Кандидат юридичних наук Завтур В.А. відзначив високий рівень дослідження, його ґрунтовність, високий рівень володіння здобувачем матеріалом. Порекомендував більш детально дослідити питання щодо розмежування зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення від суміжних категорій, а також взяти до уваги трискладовий тест при визначенні стандартів ЄСПЛ щодо запобігання та протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі. Зазначив, що робота Сліпенюк Тетяни Михайлівни «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

Доктор юридичних наук, професор Аленін Ю.П. констатував доцільність та слушність пропозицій та рекомендацій, відзначених у дисертаційному дослідженні. Відзначив велику кількість наукових публікацій дисертантки, вказавши що останні свідчать про широку апробацію результатів проведеного дослідження. Вказав, що дисертація Сліпенюк Тетяни Михайлівни «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», може бути рекомендована до разового публічного захисту у спеціалізованій вченій раді.

На основі результатів обговорення присутніх на засіданні вирішили запропонувати наступний

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення дисертації
Сліпенюк Тетяни Михайлівни «Зловживання процесуальними
повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за
спеціальністю 081 «Право»**

Обґрунтування вибору теми дослідження. На сучасному етапі становлення правової держави особливої актуальності в Україні набуває питання забезпечення належного виконання стороною обвинувачення своїх повноважень. Наведене є ключовим фактором для ефективного захисту прав і свобод громадян, забезпечення національної безпеки та інтересів держави, а також реалізації завдань кримінального провадження. Втім, вітчизняна правозастосовна практика свідчить про широку поширеність випадків зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення, що обумовлюється низкою як об'єктивних, так і суб'єктивних передумов.

Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення є деструктивним явищем, що підриває фундаментальні засади кримінального процесу, зокрема принципи змагальності та рівності сторін, спотворюючи процес встановлення істини, а також призводячи до прийняття неправомірних судових рішень, що, в свою чергу, нівелює довіру суспільства до правоохоронних органів та судової системи.

З огляду на вказане, важливе значення для захисту прав та законних інтересів учасників кримінального провадження та посилення його ефективності мають теоретико-емпіричні розробки, спрямовані на вдосконалення вітчизняного кримінального процесуального законодавства та практики щодо запобігання й протидії зловживанням процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі.

Окремі аспекти задекларованої проблематики висвітлювались у дослідженнях таких науковців як Ю.П. Аленін, Л.І. Аркуша, Д.С. Бакаєв, Г.Д. Борейко, О.В. Брюхно, Н.Л. Буроменська, Ф.В. Веніславський, Є.П. Вертегел, Н.А. Гарасимчук, М.О. Генюк, І.В. Голубєва, І.В. Гловіюк, Я.В. Греца, О.М. Дроздов, О.В. Дроздова, В.А. Завтур, В.П. Іванов, О.В. Капліна, Р.І. Кірсєв, Д.В. Криворучко, Л.А. Куртіш, В.В. Лазарєв, О.В. Левада, О.О. Мілетич, Т.О. Подковенко, Т.Т. Полянський, О.Я. Рогач, О.О. Торбас, Д.О. Тихомиров, О.Ю. Хаблю, Т.С. Хохлова, М.М. Хміль, Л.М. Шестопалова, Т.М. Ямненко та ін. Однак, попри значну наукову і практичну цінність праць згаданих авторитетних вчених, комплексний аналіз проблематики зловживань процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі до цього часу не здійснено. Чимало дискусійних питань теоретичного та прикладного характеру залишилися недостатньо вивченими та невирішеними, що, з огляду на сучасну кримінальну процесуальну політику, потребує нагального врегулювання та обумовлює актуальність проведеного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дисертаційне дослідження узгоджується із засадничими положеннями, визначеними в Комплексному стратегічному плані реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, схваленому Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023 та виконано в межах плану науково-дослідної роботи кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія» «Реформування кримінального процесуального, кримінально-виконавчого права та оперативно-розшукової діяльності в умовах євроінтеграції та протидії злочинності в епоху цифрового суспільства» у межах виконання теми науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» «Правове та соціальне життя України у людино-центристському вимірі в цифрову еру» на 2021-2025 роки, що підтверджує актуальність та цінність таких напрацювань.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є комплексне формування теоретичних положень та практичних аспектів проблематики зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, механізмів їхнього запобігання та протидії, а також розробка науково-обґрунтованих пропозицій, спрямованих на вдосконалення чинного законодавства та підвищення ефективності правозастосовної діяльності у даному напрямку.

Досягнення окресленої мети обумовлює необхідність системного розв'язання широкого кола різноманітних дослідницьких завдань, а саме:

- охарактеризувати стан наукових досліджень проблематики зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у вітчизняній правовій науці;
- розкрити історичний розвиток українського законодавства щодо врегулювання зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі;
- висвітлити поняття, сутність та класифікацію зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі;
- розглянути способи та механізми запобігання й протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення на стадії досудового розслідування;
- визначити способи та механізми запобігання й протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення під час провадження в суді першої інстанції;
- з'ясувати способи та механізми запобігання й протидії запобігання зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення на інших стадіях кримінального процесу;
- проаналізувати досвід зарубіжних країн щодо побудови механізмів запобігання та протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі;

- виділити стандарти ЄСПЛ щодо запобігання та протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі;

- запропонувати напрями модернізації вітчизняного кримінального процесу для забезпечення запобігання, а за необхідності протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі.

Предметом дослідження є зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі.

Методи дослідження. Методологічним підґрунтям дисертаційного дослідження виступає комплекс загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання суспільних явищ і процесів, використаних з урахуванням визначеної мети, завдань, об'єкта та предмета даної роботи. Так, діалектичний метод забезпечив ґрунтовне розуміння сутності зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі (підрозділ 1.3.). Метод аналізу та синтезу дав змогу визначити стан наукових досліджень проблематики зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у вітчизняній правовій науці (підрозділ 1.1.). Історичний метод використовувався для розкриття історичного розвитку українського законодавства щодо врегулювання зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі (підрозділ 1.2.). Застосування компаративістського методу дозволило проаналізувати нормативно-правові акти та правозастосовну практику зарубіжних держав щодо законодавчого закріплення й засад реалізації процесуальних повноважень посадових осіб сторони обвинувачення, формування механізмів запобігання та протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, та вказати на можливість імплементації досвіду провідних держав у вітчизняне законодавство (підрозділ 3.1.). Системний метод сприяв розкриттю способів зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення на різних стадіях кримінального провадження, механізмів їхнього запобігання та протидії, й систематизації останніх (підрозділ 1.3., 2.1., 2.2., 2.3.). Методи абстрагування та узагальнення застосовано для визначення стандартів ЄСПЛ щодо запобігання та протидії зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі (підрозділ 3.2.). Логіко-семантичний та догматичний методи сприяли виявленню логічних структур, змісту положень КПК України, закономірностей дії його приписів щодо способів зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, механізмів їхнього запобігання й протидії (підрозділи 1.3., 2.1., 2.2., 2.3.) Метод статистичного аналізу використовувався під час дослідження судової практики як частини емпіричної бази дисертації (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 3.2). Застосування методу теоретико-правового моделювання сприяло формуванню напряму модернізації вітчизняного кримінального процесу для запобігання та протидії зловживанням процесуальними повноваженнями

стороною обвинувачення, зокрема, й пропозицій щодо внесення змін й доповнень до КПК України та інших нормативно-правових актів (підрозділ 3.3).

Нормативну базу дисертаційного дослідження становлять Конституція України, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Кримінальний процесуальний кодекс України, Закони України «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про Службу безпеки України» «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про Державне бюро розслідувань», «Про Бюро економічної безпеки України», інші закони та підзаконні нормативно-правові акти, а також законодавство деяких іноземних держав.

Теоретичну основу дослідження становлять праці вищеназваних дослідників та наукові доробки представників загальної теорії права, кримінальної процесуальної науки та інших галузевих наук.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні й аналітичні зведення Верховного Суду, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, рішення Європейського суду з прав людини, а також матеріали судової практики, розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень, які стосуються предмета дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших в українській науці кримінального процесуального права комплексним дослідженням проблематики зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, в якому розкриваються її теоретичні й практичні аспекти, а також надаються рекомендації щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства та правозастосування з урахуванням досвіду зарубіжних держав та стандартів ЄСПЛ.

Найбільш суттєвими теоретичними та практично значущими результатами, що мають наукову новизну та вказують на особистий внесок автора, є наступні:

у перше:

- сформульовано авторське визначення поняття «зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі» як специфічного виду правової поведінки представників сторони обвинувачення, спрямований на реалізацію нормативно-закріплених процесуальних повноважень в межах, визначених законодавчими приписами, однак всупереч їхньому прямому призначенню, що завдає шкоду правам, свободам та інтересам інших суб'єктів, а також суперечить завданням кримінального провадження;

- визначено систему ознак зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі: наявність у представників сторони обвинувачення, передбачених законом процесуальних повноважень, які можуть бути предметом зловживання; мета даних зловживань полягає в обмеженні прав інших учасників кримінального провадження або ускладненні їхньої реалізації; відсутність формальних ознак порушення

конкретних приписів чинного кримінального процесуального законодавства; умисність реалізації процесуальних повноважень поза межами, встановленими чинним кримінальним процесуальним законодавством; заподіяння шкоди правам, свободам та інтересам інших учасників кримінального провадження; наявність причинно-наслідкового зв'язку між діями, які вчиняються в ході зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі, й наслідками, які вони обумовлюють;

- виділено етапи історичного розвитку українського законодавства щодо врегулювання зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі: 1) перший етап (поч. Х - серед. XVIII ст.) – зародження окремих норм, спрямованих на протидію та попередження зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення, які мали фрагментарне закріплення в пам'ятках права, що поширювались на українських теренах; 2) другий етап (кін. XVIII ст. - поч. XX ст.) формування засад використання процесуальних повноважень уповноваженими особами під час здійснення кримінального провадження, зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі отримують пряму нормативну заборону у кримінальному та кримінальному процесуальному законодавстві; 3) третій етап (з 1922 р. - по 1991 р.) нормативне визначення широкого кола процесуальних повноважень представників сторони обвинувачення без закріплення законодавчої заборони щодо зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі. 4) четвертий етап (з 1991 р. - по нинішній час) формування системи процесуальних повноважень, яку представників сторони обвинувачення зобов'язано реалізовувати законно й добросовісно, без прямого закріплення неприпустимості зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесуальному законодавстві, однак з відображенням дієвих механізмів запобігання й протидії останнім.

- запропоновано авторське визначення терміну «стандарт ЄСПЛ щодо запобігання та протидії зловживань процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі» як сукупності визначених у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та відображених у практиці ЄСПЛ норм і критеріїв, які являють собою мінімально обов'язкові вимоги, спрямовані на попередження й протидію зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі шляхом забезпечення ефективності, прозорості та справедливості кримінального провадження;

- аргументовано, що до системи стандартів ЄСПЛ щодо запобігання та протидії зловживань процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі відносяться: стандарт дотримання принципів гуманності та поваги до особистості людини, стандарт законності, обґрунтованості та достатності підстав для застосування заходів обмеження свободи та особистої недоторканності, стандарт забезпечення базових (мінімальних) прав осіб для дотримання рівності сторін та змагальності кримінального процесу, стандарт забезпечення приватності від неправомірних

втручань в права людини поза межами кримінального провадження, стандарт належної та добросовісної реалізації процесуальних повноважень;

- сформульовано теоретично обґрунтовані пропозиції щодо внесення змін і доповнень до КПК України для усунення недоліків і прогалин, які є передумовами для зловживань процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення;

удосконалено:

- наукові уявлення про сутнісне наповнення доктрини зловживань у праві як комплексного поєднання зловживання правом та зловживання процесуальними повноваженнями;

- концептуальні положення щодо розуміння правової природи зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі як соціально-шкідливої правомірної поведінки;

- систему підстав для класифікації зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, зокрема, об'єкта, який зазнає шкоди; стадії кримінального провадження; ступеню впливу на кінцевий результат здійснення кримінального провадження; форми діяння; наслідків зловживання процесуальними повноваженнями; мотиву; складу представників сторони обвинувачення; рівня латентності;

- концептуальні положення про механізми запобігання та протидії зловживання процесуальним повноваженням стороною обвинувачення, який розподілено на дві групи, що різняться між собою своєю правовою природою: процесуальні (нормативні обмеження, що закріплені в КПК України й спрямовані на законну та добросовісну реалізацію процесуальних повноважень представниками сторони обвинувачення без порушень прав людини, прокурорський нагляд, судовий контроль, кінцева оцінка судом процесуальних дій / рішень представників сторони обвинувачення в судовому акті) та поза процесуальні (дисциплінарна відповідальність);

- пропозиції щодо необхідності внесення системних змін до Законів України «Про прокуратуру», «Про Національну поліцію», «Про Державне бюро розслідувань», «Про Бюро економічної безпеки» та «Про Національне антикорупційне бюро України» щодо уніфікації законодавчих вимог здійснення громадського контролю за представниками сторони обвинувачення, а також визначення правового статусу та повноважень Ради громадського контролю при цих органах;

набуло подальшого розвитку:

- напрацьовані теоретико-правовою наукою знання про передумови зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі, серед яких: наявність прогалин у законодавстві або недостатня чіткість правової регламентації тих чи інших суспільних відносин; суперечність приватних та публічних інтересів представників сторони обвинувачення; деформованість правової свідомості уповноважених осіб сторони обвинувачення; відсутність нормативного закріплення неприпустимості зловживань; наявність у представників сторони

обвинувачення дискреційних повноважень щодо здійснення кримінального провадження;

- наукові положення щодо системи способів зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення на різних стадіях кримінального провадження, елементи якої згруповано за окремими напрямками;

- твердження щодо необхідності посилення громадського контролю за діяльністю представників сторони обвинувачення, зокрема, з урахуванням досвіду держав англосаксонської та романо-германської правової систем, як інституту, який надає змогу громадянам відстежувати як саме уповноважені особи використовують свої повноваження, чи діють відповідно до закону, належно й добросовісно, та чи враховують інтереси громадян, особливо за фактами кримінальних правопорушень, які мають суспільний резонанс;

- доктринальні напрацювання щодо забезпечення морально-правового аспекту добросовісного використання процесуальних повноважень стороною обвинувачення у кримінальному процесі в контексті мотиваційної сторони діяльності уповноважених осіб сторони обвинувачення, та таких її складників як захопленість своєю професією, прагнення захисту прав та свобод осіб та задоволення матеріальних потреб;

- пропозиції щодо необхідності імплементації в кримінальне процесуальне законодавство України досвіду Канади в контексті закріплення механізму перевірки судом тривалості судового розгляду у разі здійснення останнього понад 30 місяців.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані у межах дослідження висновки, теоретичні положення та науково обгрунтовані пропозиції можуть бути використані в:

- науково-дослідній діяльності – для подальшої розробки теоретичних і практичних положень проблематики зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі;

- правозастосовній діяльності – для забезпечення належної і добросовісної реалізації стороною обвинувачення процесуальних повноважень у кримінальному процесі, а також для запобігання та протидії зловживань останніми;

- правотворчій діяльності – для вдосконалення КПК України та іншого національного законодавства щодо усунення прогалин та недоліків, які сприяють зловживанням процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі;

- навчальному процесі – під час підготовки навчальних програм і лекцій, проведення різних видів занять з навчальних дисциплін «Кримінальний процес» та «Сучасні проблеми кримінального та кримінального процесуального права», «Актуальні питання сучасного кримінального провадження».

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною, завершеною науковою працею. Сформульовані в ній положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист та складають її наукову новизну, розроблені автором особисто на основі персональних досліджень, висновків інших науковців,

нормативно-правових актів, аналітично-довідкових матеріалів, узагальнень судової практики.

Апробація матеріалів дисертації. Основні результати дисертаційного дослідження обговорено на засіданні кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія та оприлюднено на наступних наукових заходах: Міжнародній науково-практичній конференції «Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права» (м.Одеса, 17 червня 2022 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Кримінальне судочинство: права людини під час дії надзвичайного або воєнного стану» (м. Київ, 18 листопада 2022 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Доктринальні та правозастосовні проблеми кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності (до 10-ї річниці набуття чинності Кримінального процесуального кодексу України)» (м.Одеса, 09 грудня 2022 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень» (м.Одеса, 19 травня 2023 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Реформування кримінального провадження в Україні: кримінальні процесуальні та криміналістичні аспекти» (м. Ірпінь, 19 травня 2023 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу та криміналістики в умовах воєнного стану» (м. Кам'янець-Подільський, 24 листопада 2023 року); XVI Міжнародній науково-практичній конференції «Закарпатські правові читання. Сталий розвиток та інституційна спроможність в умовах війни: національний та міжнародно-правовий аспекти» (м. Ужгород, 26-27 квітня 2024 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Юридична осінь 2024 року» (м. Харків, 19 листопада 2024 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (м. Кременчук, 5-7 грудня 2024 року), Міжнародній науково-практичній конференції «Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики» (м. Миколаїв, 26 грудня 2024 року).

Публікації. За матеріалами підготовленого дисертаційного дослідження опубліковано п'ять статей у наукових фахових виданнях, перелік яких затверджено Міністерством освіти і науки України, одна стаття у закордонному виданні, проіндексованому у науково метричній базі даних SCOPUS та десяти тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

Список публікацій здобувача, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Сліпенюк Т.М. Зловживання процесуальними повноваженнями окремими суб'єктами кримінального процесу в умовах воєнного стану. *Право і суспільство*. 2022. № 3. С. 226-232.

URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2022/3_2022/35.pdf

2. Сліпенюк Т.М. Добросовісне використання процесуальних повноважень у кримінальному процесі: морально-правовий аспект. *Право і суспільство*. 2022. № 6. С. 261-267.

URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2022/6_2022/39.pdf

3. Сліпенюк Т.М. Практика ЄСПЛ щодо зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 639-643.

URL: http://www.lsej.org.ua/1_2024/154.pdf

4. Сліпенюк Т.М. Механізми запобігання та протидії зловживанню процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі в державах англосаксонської правової системи. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2024. № 1. С. 128-135.

URL: http://pjuv.nuoua.od.ua/v1_2024/27.pdf

Список публікацій здобувача, що додатково відображають результати дисертації та засвідчують апробацію її матеріалів

5. Slipeniuk T., Yankovyi M., Nikitenko V, Manzhai O., Tiuria Y. Problematic Issues of Using Electronic Evidence in Criminal Proceedings. *Journal of Lifestyle and SDG'S Review*. 2024. № 4(1). P.1-15.

URL: <https://sdgsreview.org/LifestyleJournal/article/view/1867/1491>
<https://sdgsreview.org/LifestyleJournal/article/view/1867/1491>

6. Сліпенюк Т.М. Зловживання процесуальними повноваженнями під час кримінального провадження на підставі угод. *International Bulletin on Public Administration and Legal Affairs*. 2024. № 2. С. 55-63.

URL: <https://bulletin-pla.com/index.php/current/article/view/22>

7. Сліпенюк Т.М. Судовий контроль у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : у 2 т. : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 17 червня 2022 р.)*. 2022. Т. 2. С. 470-473.

URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/19906>

8. Сліпенюк Т.М. Прокурорський нагляд як засіб забезпечення належного виконання процесуальних повноважень слідчим. *Кримінальне судочинство: права людини під час дії надзвичайного або воєнного стану*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18 листопада 2022 року). 2022. С. 244-247.

URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/handle/123456789/22244>

9. Сліпенюк Т.М. Дискреція як передумова зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі. *Доктринальні та правозастосовні*

проблеми кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності (до 10-ї річниці набуття чинності Кримінального процесуального кодексу України): матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 09 грудня 2022 року). 2022. С. 127-131.

URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/23970/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BA%D0%B0%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%2009.12%20%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%87%20%281%29.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

10. Сліпенюк Т.М. Зловживання процесуальними повноваженнями щодо всебічного, повного та об'єктивного встановлення обставин кримінального провадження. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 травня 2023 року), 2023. Том. 2 С. 365-367.

URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c03545a2-a7da-4247-a6d7-d2b910d0a0e3/content>

11. Сліпенюк Т.М. Невизнання особи потерпілою в системі способів зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі. *Реформування кримінального провадження в Україні: кримінальні процесуальні та криміналістичні аспекти*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті професорів В. П. Бахіна, В. К. Лисиченка, І. Я. Фрідмана (м. Ірпінь, 19 травня 2023 року). Університет ДФС України, 2023. С. 117-120.

URL: <https://drive.google.com/file/d/1F7jUKnvHT7AjOXPZxZl-dHFvnWPOpR9z/view>

12. Сліпенюк Т.М. Зловживання процесуальними повноваженнями під час внесення відомостей про вчинення кримінального правопорушення в ЄРДР. *Теоретико-прикладні проблеми кримінального процесу та криміналістики в умовах воєнного стану*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Кам'янець-Подільський, 24 листопада 2023 року) / МВС України, Харківський національний університет внутрішніх справ, Науковий парк «Наука та безпека», факультет № 1. Кам'янець-Подільський: ХНУВС, 2023. С. 407-411.

URL: <https://zenodo.org/records/10156318>

13. Сліпенюк Т.М. Зловживання процесуальними повноваженнями в кримінальному процесі під час тимчасового вилучення майна. *XVI Міжнародна науково-практична конференція Закарпатські правові читання. Сталий розвиток та інституційна спроможність в умовах війни: національний та міжнародно-правовий аспекти*. (м. Ужгород, 26–27 квітня 2024 року). Львів – Торунь : Liha-Pres, 2024. С.210-212.

URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi78/0058040.pdf>

14. Сліпенюк Т.М. Система передумов зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі. *Юридична осінь 2024 року: збірник тез доповідей та наукових повідомлень учасників міжнародної науково-*

практичної конференції молодих учених та студентів (м. Харків, 19 листопада 2024 року). Х.: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2024. С. 432-436.

URL: <https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/wp-content/uploads/2024/12/zbirnyk-yurydychna-osin-2024.pdf>

15. Сліпенюк Т.М. Зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі як підстава для притягнення прокурора до дисциплінарної відповідальності. Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кременчук, 5-7 грудня 2024 року). Львів –Торунь : Liha-Pres, 2024. С.366-369.

URL: <https://www.google.com/url?q=http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/347&source=gmail&ust=1737669138455000&usg=AOvVaw2qFnSi9paWuWY5NYP6QW0h>

16. Сліпенюк Т.М. Історичний розвиток українського законодавства щодо зловживання процесуальними повноваженнями у кримінальному процесі в 20-30 роках XX ст. Становлення та розвиток правової держави: проблеми теорії та практики: матеріали XVII Міжнародній науково-практичній конференції (26 грудня 2024 року, м. Миколаїв). Львів –Торунь : Liha-Pres, 2024. С. 308-311

URL: <http://catalog.liha-pres.eu/index.php/liha-pres/catalog/book/355>

Характеристика особистості здобувача. Сліпенюк Тетяна Михайлівна має вищу юридичну освіту. У 2019 році закінчила Національний університет «Одеська юридична академія» за спеціальністю 081 «Право» з відзнакою. З 2019 по 2021 рр. працювала помічником адвоката. У 2021 році вступила до аспірантури Національного університету «Одеська юридична академія». В 2022 році отримала свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю. З 2023 року працює на посаді помічника судді, зокрема, на теперішній час в Одеському окружному адміністративному суді.

Особистий внесок здобувача. Викладені в дисертації положення, які виносяться на захист, розроблені автором особисто.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана сучасною науковою мовою, стиль викладання відповідає прийнятному у науковій літературі й забезпечує легкість та доступність сприйняття наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційного дослідження.

Дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 (зі змінами від 03.05.2024, № 507).

Загальний висновок. Враховуючи викладене вважаємо, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Сліпенюк Тетяни Михайлівни на

тему «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», відповідає спеціальності 081 «Право», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 та **рекомендується до захисту на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».**

У результаті відкритого голосування учасники засідання фахового семінару в кількості 14 осіб подали голоси «за». Ніхто із учасників фахового семінару не проголосував «проти» рекомендації дисертаційної роботи Сліпенюк Т.М. до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді. Науковий керівник Торбас О.О. участі в голосуванні не приймав.

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про Сліпенюк Тетяни Михайлівни на тему «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі», представленій на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Сліпенюк Тетяни Михайлівни на тему «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі» відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Сліпенюк Тетяни Михайлівни на тему «Зловживання процесуальними повноваженнями стороною обвинувачення у кримінальному процесі» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

4. Запропонувати Вченій раді склад наступний разової спеціалізованої вченої ради для проведення публічного захисту:

Голова: завідувачка кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професорка Аркуша Лариса Ігорівна.

Опонент: завідувачка кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, д.ю.н., професорка Капліна Оксана Володимирівна.

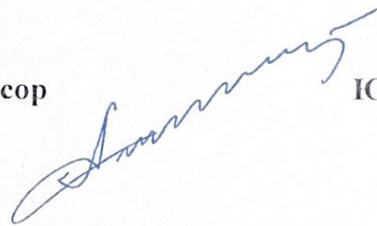
Опонент: доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ, к.ю.н, Марченко Олена Анатоліївна;

Рецензент: професор кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор Аленін Юрій Павлович.

Рецензент: доцент кафедри кримінального процесу Національного університету «Одеська юридична академія», к.ю.н., доцент Завтур Віктор Андрійович.

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 14; проти – немає; утримались – немає; науковий керівник участі у голосуванні не приймав.

Головуючий на засіданні,
професор кафедри кримінального процесу
Національного університету
«Одеська юридична академія»,
доктор юридичних наук, професор

Юрій АЛЕНІН